

Rijssen, Haarstraat 3

Advies Archeologie

Plan

■■■■■■■■■■ te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten bestaat het voornemen om de huidige bebouwing te slopen en hier nieuwbouw te realiseren. De nieuwbouw zal bestaan uit een winkelgebied à 985 m², 20 appartementen en zes stadswoningen. Het winkelgebied zal worden onderkelderd. Tevens zal over een oppervlakte van ruim 500 m² een verdiepte parkeergarage worden aangelegd met plaats voor 24/26 voertuigen. Tevens zal het parkeerterrein aan de zuidzijde van het plangebied worden heringericht. Op basis van het voorlopig ontwerp valt op te maken dat de parkeergarage tot een diepte van 2,0 m -mv zal worden aangelegd en de winkelruimtes tot circa 1,6 m -mv.

Regels

Het plangebied maakt momenteel deel uit van het bestemmingsplan kern Rijssen 2010 (d.d. 13-12-2012). Daarin is het plangebied opgenomen met de archeologische dubbelbestemming Waarde – AMK-terreinen. Hierin is opgenomen dat deze gronden zijn aangewezen voor het *in situ* behoud van archeologische waarden. Binnen deze gronden mogen geen grondwerkzaamheden worden uitgevoerd waarbij de bodem over een oppervlakte van meer dan 50 m² wordt verstoord.

Archeologie

Het plangebied ligt midden in de kern van het historische Rijssen. Rijssen ligt op een noordelijke uitloper van een stuwwal, waartoe onder meer de Rijssenberg en Friezenberg behoren. Omstreeks 770, zo gaat het verhaal, liet Lebuïnus, of één van zijn volgelingen, er een houten kerkje bouwen dat na verwoesting door de Saksen werd herbouwd door Liudger. De eerste schriftelijke vermelding van Rijssen komt voor in een goederenregister uit 1188, waar de naam 'Risne' staat genoteerd. Rijssen had toen al een stenen kerkje dat op het hoogste punt van de nederzetting gelegen was. In 1243 verleende bisschop ■■■■■ Rijssen stadsrechten om een versterkt punt te bezitten tegen de opstandige graven van Goor. Al snel werd het stadje omwald en voorzien van poorten. Het platteland rondom de stad was deels in gebruik voor de landbouw, deels was er sprake van woeste natuur welke nog lang niet-ontgonnen zou blijven. In de zestiende eeuw heeft Rijssen tijdens de Gelderse oorlogen en in de Tachtigjarige Oorlog, en dan vooral tussen 1584 en 1588, veel geleden. Maar toen moet het al geen vestingstatus meer hebben gehad, de ontmanteling vond waarschijnlijk plaats vóór 1560. Het dieptepunt van Rijssen lag in 1662; er woedde dat jaar een grote brand waarbij ook het stadhuis en de archieven in vlammen opging. Zodoende zijn er geen gegevens hoe Rijssen in de Middeleeuwen er uit zag (bron: BAAC-rapport V07.0478).

Op de Archeologische Verwachtings- en beleidsadvieskaart van de gemeente Rijssen-Holten ligt het plangebied binnen een AMK-terrein van archeologische waarde. Het gaat hier om de historische kern van Rijssen. Het AMK-terrein is in het vigerende bestemmingsplan opgenomen als archeologische dubbelbestemming Waarde – AMK-terrein. Binnen de historische kern zijn meerdere archeologische onderzoeken gedaan, die de historische oorsprong van Rijssen bevestigen. Binnen het plangebied zelf heeft nog geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden.

In 1832 waren binnen het plangebied enkele woonhuizen met erf aanwezig van onder ander ■■■■■ (landbouwer) en ■■■■■ (wever). Onder het huidige restaurant / lunchroom 't Schild kunnen mogelijk nog resten aanwezig zijn van het in 1905/1906 gesloopte Stadhuis, oorspronkelijk daterend uit 1667.

Conclusies

Het plangebied ligt letterlijk op steenworp afstand van de Schildkerk, de oudste kerk van Rijssen waar vanuit Rijssen ook gesticht is. Tevens ligt het plangebied midden in het AMK-terrein van archeologische waarde.

In het voorliggende ontwerp bestemmingsplan is ten aanzien van archeologie het volgende opgenomen:

In het voorliggende geval is er op de locatie van de beoogde bebouwing reeds sprake van bebouwing. Het uitvoeren van een archeologisch onderzoek is dan ook niet mogelijk. Gelet op het feit dat er op dit moment reeds bebouwing met bijhorende fundering aanwezig is, wordt gesteld dat de bodem reeds verstoord is. Echter bestaat het voornemen om onder de beoogde bebouwing een parkeerkelder te realiseren waardoor de bodem mogelijk dieper wordt geroerd. Bezien dient te worden of bij de sloopwerkzaamheden archeologische begeleiding gewenst is of dat na de sloopwerkzaamheden een archeologisch onderzoek uitgevoerd dient te worden.

Deze passage is incorrect en dient uit het bestemmingsplan gehaald te worden. Er is onvoldoende informatie aanwezig om te stellen dat de bodem verstoord is. Daarbij is de locatie van dermate groot belang voor de ontwikkeling van Rijssen dat hier elke ingreep met een oppervlakte van meer dan 50 m² onderzoeksplichtig is. Dit geldt voor het gehele plangebied, dus de nieuwbouw van het winkelgebied, de parkeergarage en het parkeerterrein in het zuiden van het plangebied.

Deze passage dient te worden vervangen door onderstaande passage:

Omdat de voorgenomen ingrepen de vrijstellingsgrens van 50 m² overschrijden dient de archeologische dubbelbestemming Waarde - AMK-terreinen gehandhaafd te blijven. Voorafgaand aan vergunningverlening dient een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd te worden om inzicht te krijgen in de archeologische waarde van het plangebied.

Op de verbeelding dient eveneens de dubbelbestemming Waarde AMK-terrein opgenomen te worden.

De archeologisch deskundige van de gemeente Rijssen-Holten heeft bepaald dat - om het voorgenomen plan mogelijk te maken - een archeologische bureauonderzoek uitgevoerd dient te worden waarin onder meer de bebouwingsgeschiedenis van het plangebied vanaf de Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd in beeld wordt gebracht. Tevens dient inzicht gegeven te worden in de huidige funderingen en funderingswijze van de bestaande bebouwing. Op basis van deze gegevens zal in het bureauonderzoek een advies gegeven worden omtrent mogelijk archeologisch vervolgonderzoek, bijvoorbeeld archeologische begeleiding van de sloopwerkzaamheden, proefsleuvenonderzoek of eventuele vrijgave van (delen van) het plangebied.

24 januari 2020

regio-archeoloog Twente
Gemeente Rijssen-Holten